

РЕШЕНИЕ

№ 554

гр. Добрич, 13.06.2022 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ДОБРИЧ, I СЪСТАВ, в публично заседание на шестнадесети май през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Станимир Т. Ангелов

при участието на секретаря Геновева Ст. Димитрова
като разгледа докладваното от Станимир Т. Ангелов Гражданско дело № 20223230100012 по описа за 2022 година

Видно от приложеното ч. гр. дело № 3674/2021 г. Добричкият районен съд със заповед № 1469/02.12.2021 г. е разпоредил Длъжникът Г. ИВ. В. ЕГН: *****, гр.Д. ж.к. „*****, да заплати на кредитора „П. К.Б.” ЕООД с ЕИК ***, град С., бул. ”*****, бл. **, вх. *, следните суми, дължими по Договор за потребителски кредит **** от *****г.: неплатена главница в размер на 549,26 лева, ведно със законната лихва от 25.11.2021г. до пълното изплащане; неплатена лихва за забава в размер на 121,16 лева за забава от 11.11.2020г. - дата на изпадане на длъжника в забава, до 10.09.2021г. законна лихва в размер на 24,99 лева, дължима от 10.09.2021г. - датата на изтичане на погасителния план, до 25.11.2021г. 13,90 лева – платена държавна такса, и 25,82 лева – възнаграждение за упълномощения юрисконсулт, съставляващи разноси в заповедното производство.

В посочената заповед е инкорпорирано разпореждане, с което се ОТХВЪРЛЯ заявлението за издаване на заповед за изпълнение за неплатено договорно възнаграждение в размер на 108,14 лева, дължимо за периода от 10.12.2020г. до 10.09.2021г.; неплатено възнаграждение за закупена и използвана услуга Фаст в размер на 161,17 лева, дължимо до 10.09.2021г.; неплатено възнаграждение за закупена услуга Флекси в размер на 381,82 лева, дължимо до 10.09.2021г.

Съгласно разпоредбата на чл. 415, ал. 1, т. 3 от ГПК /изм. ДВ, бр. 86 от 2017г./ съдът е указал на заявителя, че може да предяви осъдителен иск относно вземането си, за което е отказано издаване на заповед за изпълнение.

С определение № 684/14.12.2021 г. по в. ч. гр. дело № 820/2021 г., образувано по жалба на „П.К. Б.” ЕООД, Добричкият окръжен съд е потвърдил Разпореждане № 1469/02.12.2021 г. по ч. гр. д. № 3674/2021 г. по описа на Районен съд – Добрич, в частта, с което е отхвърлено заявлението на кредитора за издаване на заповед за изпълнение по чл. 410 ГПК относно вземане за неплатено договорно възнаграждение в размер на 108.14 лв. за периода 10.12.2020 г. – 10.09.2021 г.

Според ДОС от доказателствата по делото се установява, че уговореното от страните в договор за потребителски кредит възнаграждение надвишава трикратния размер на законната лихва, поради което противоречи на добрите нрави по смисъла на чл. 26, ал. 1 ЗЗД.

В изпълнение на посочените указания кредиторът е завел искова молба /предмет на настоящото гр. дело № 12/2022 г./ срещу длъжника, като е предявен осъдителен иск за заплащане на сумата от 108,14 лв., представляваща договорно възнаграждение по договор за потребителски кредит **** от 14.10.2020 г., дължимо за периода от 10.12.2020 г. до 10.09.2021 г.

Ответникът не е представил отговор на исковата молба в срока и по реда на чл. 131 от ГПК. В съдебно заседание Г. И. В. заявява, че не оспорва исковата претенция по основание и размер.

Според изложените в исковата молба твърдения вземането на „П. К. Б.” ЕООД произтича сключен на 14.10.2020 г. Договор за потребителски кредит между ищеца, като кредитор и Г. ИВ. В., като длъжник, по който на длъжника са предоставени в заем 600 лв.

Предвид неизпълнението на ответника на задълженията му по процесния договор за кредитора е възникнал правен интерес от подаване на заявление за издаване на заповед за изпълнение по реда на чл. 410 от ГПК, респ. от предявяване на осъдителен иск по отношение на сумата, за която заявлението е отхвърлено от заповедния съд.

Добричкият районен съд, като прецени доказателствата по делото и доводите на страните, приема за установено от фактическа и правна страна следното:

На 14.10.2020 г. между „П. К. Б.” ЕООД, от една страна като кредитор, и Г. ИВ. В., от друга страна като длъжник, е сключен Договор за потребителски кредит **** от 14.10.2020 г., по силата на който на длъжника са предоставени в заем 600 лв., със срок на кредита – 11 месеца. Страните са уговорили размера на вноската по кредита да е 65,74 лв., а падежът на вноските е определен на десетия ден от месеца.

Не се спори по делото, че уговореният годишен процент на разходите (ГПР) е 48,44%, а годишният лихвен процент е 40,90% (при лихвен процент на ден: 0,11%), като общото задължение по кредита възлиза на 723,14 лв.

Съгласно чл. 9 от Закон за потребителския кредит Договорът за потребителски кредит е договор, въз основа на който кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане, с изключение на договорите за предоставяне на услуги или за доставяне на стоки от един и същи вид за продължителен период от време, при които потребителят заплаща стойността на услугите, съответно стоките, чрез извършването на периодични вноски през целия период на тяхното предоставяне.

Според ал. 2-ра на същия член страни по договора за потребителски кредит са потребителят и кредиторът. Потребител е всяко физическо лице, което при сключването на договор за потребителски кредит действа извън рамките на своята професионална или търговска дейност (чл. 9, ал. 3 от ЗПК), а кредитор е всяко физическо или юридическо лице, което предоставя или обещава да предостави потребителски кредит в рамките на своята професионална или търговска дейност (чл. 10, ал. 4 от с.з.).

Договорът за потребителски кредит следва да е сключен в писмена форма, на хартиен или друг траен носител, по ясен и разбираем начин, като всички елементи на договора е нужно да се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12, в два екземпляра – по един за всяка от страните по договора – чл. 10 от ЗПК.

Сочи се, че кредитополучателят не е извършил погашения по процесния договор като е изпаднал в забава, поради което кредиторът претендира и обезщетение за забавено плащане на главното задължение. За да реализира правата си по договора кредиторът е подал заявление по чл. 410 от ГПК.

За основателността на иска в тежест на ищеца е при условията на пълно

и главно доказване да установи, че между него и ответника е съществувало валидно облигационно правоотношение по договор за потребителски кредит, по който той е изпълнил задължението си да предостави парична сума в заем на ответника.

Съществуването на валидно облигационно правоотношение между страните по договор за потребителски кредит се установява от писмените доказателства, приети по делото: искане за отпускане на потребителски кредит, договор за потребителски кредит, Общи условия, преводно нареждане, погасителен план, чиято истинност не беше оспорена от ответника. Искането за отпускане на потребителски кредит, договорът, общите условия и споразумението са двустранно подписани и съдържат уговорки за всички съществени елементи на договора за потребителски кредит.

Ответникът носи доказателствената тежест да докаже, че е извършил плащане на исковите суми, като са допустими само писмени доказателства с оглед нормата на чл. 164, ал. 1, т. 4 от ГПК и чл. 77 от ЗЗД. Доказателства в това отношение по делото не са представени.

Действително договорната свобода (чл. 9 от ЗЗД) позволява на страните по договора свободно да определят съдържанието му, като се съобразяват единствено с повелителните норми на закона и с добрите нрави. Допустимо е съгласно разпоредбата на чл. 10а, ал. 1 от ЗПК страните по договор за потребителски кредит да договорят цена за допълнителни услуги, но същите следва да са в съответствие с разпоредбите на чл. 10а, ал. 2-4 от ЗПК, забраняващи на кредитора да изисква заплащане на такси и комисиони за действия, свързани с усвояване и управление на кредита и да събира повече от веднъж такса и/или комисиона за едно и също действие, и предвиждащи видът, размерът и действието, за което се събират такси и/или комисиони, да бъде ясно и точно определено в договора.

Съгласно чл. 11 от ЗПК задължителен реквизит от всеки договор за потребителски кредит е ГПР и ГЛП. По процесния договор ГПР е в размер на 48,44%, а ГЛП в размер на 40,90%. Разпоредбата на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, съгласно която годишния процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти от размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с ПМС, е приета след датата на сключване на договора със ЗИД на ЗПК и е в сила от 23.07.2014 г. Следователно към датата

на сключване на договора за кредит страните са разполагали с възможността по чл. 9, ал.1 от ЗЗД свободно да определят съдържанието му, доколкото то не противоречи на повелителните норми на закона и на добрите нрави

Санкцията при несъобразяване е в чл. 26, ал. 1 от ЗЗД, според който нищожни са договорите, които накърняват добрите нрави. Добрите нрави, в качеството им на морални норми, наситени с нравствено-етично съдържание, са въздигнати от законодателя в критерий за оценка на сделките. Тези норми, доколкото не са правни такива са неписани и неконкретизирани, съществуват като общоприети, принципни положения на обществения живот или произтичат от такива. Същите не се налагат принудително и не разполагат със задължително действие, но се приемат от социума в резултат на вътрешни убеждения и най-висши духовни потребности. По правило и дефиниция, накърняването на добрите нрави е обективно състояние – не необходимо страните да съзнават естеството на нравствено-етичните правила, които нарушават с поведението си, нито да целят това. Не всяко нарушение на битуващите морални и етични догми се счита за “накърняване на добрите нрави”, по смисъла на цитираната норма, а само онова, което е грубо и в ярко противоречие с утвърдените нравствено-етични правила за поведение.

Добрите нрави са морални норми, на които законът придава правно значение, защото правната последица от тяхното нарушаване е приравнена с тази на противоречието на договора със закона /чл. 26, ал. 1 от ЗЗД/. Понятието „добрите нрави” по смисъла на чл. 26, ал. 1, пр. 3 от ЗЗД е обща правна категория, приложима към конкретни граждански, респ. търговски правоотношения, изведена от юридическите факти, обуславящи тези правоотношения, понятие, свързано с относително определени правни норми, при приложението на които съдът прави конкретна преценка на обстоятелствата. Една сделка противоречи на добрите нрави, ако с нея се договарят необосновано високи цени, неравноправно се третират икономически слаби участници в оборота, използва се недостиг на материални средства на един субект за облагодетелстване на друг, със сделката се цели недобросъвестна конкуренция, използва се монополно положение, за да се наложи на другата страна неизгодно условие.

При преценка дали уговорения размер на договорната лихва противоречи на добрите нрави, защото значително надхвърля нормалния и справедлив размер на възнаграждението на кредитора за това, че е

предоставил свои парични средства за ползване от потребителя, както и адекватния размер на всички останали разходи, които кредиторът е направил, прави и ще реализира като съпътстващи предоставянето, обслужването и възстановяването на кредита, но които се заплащат от кредитополучателя, следва да се отчете характера на договора, неговата цел, задължението на кредитодателя да предостави договорената сума в уговорения срок и възможността потребителя да я върне разсрочено и на вноски, макар и с лихва.

В случая по процесния договор за потребителски кредит на кредитополучателя е предоставена в заем сума от 600 лв., при уговорен ГЛП в размер на 40,90% и ГПР в размер на 48,44%. Лихвата по договора е възнаградителна – за ползване на дадената парична сума. Към датата на сключване на процесния договор обективен критерии за преценка дали с клаузата за уговорената лихва е нарушен принципа на справедливост и са създадени условия за неоснователно обогатяване на ответника, следва да се съобрази размера на законната лихва към този момент, без обаче тя да се приеме като максимален размер и за възнаградителната лихва, като съгласно установената съдебна практика по сходни казуси за договори, сключени преди изменението на ЗПК от 2014 г. се приема, че максималният размер, до който съглашението за плащане на възнаградителна лихва е действително, ако тя не надвишава с повече от три пъти законната такава (в този смисъл Решение № 378/18.05.2006 г. на ВКС по гр. д. № 315/2005 г., II г. о. и др.). В случая това съотношение не е налице. Договорената между страните годишна лихва в размер 40,90% надхвърля размера на законната такава от 0,00%, при определения от БНБ основен лихвен процент за 2020 г. и 10 пункта надбавка, поради което уговорката противоречи на добрите нрави и е нищожна.

Фактът, че ищецът е отпуснал кредит не му предоставя възможност, при съблюдаване принципите на добросъвестност и справедливост по чл. 9 от ЗЗД и чл. 143 и сл. от ЗЗП, да определя лихвен процент на възнаградителната лихва и ГПР в размер, който е над установения от закона. Висока възнаградителна лихва е типична за дългосрочни кредити /над 15 години/, когато, независимо от обезпечението, рискът на заемодателя е увеличен поради възможните инфлационни процеси, които биха намалили стойността на даденото обезпечение. В настоящия случай такива обстоятелства не са налице.

Налице е явно неравенство между двете престации, като доказателствата по делото не установяват обстоятелства, които да обосновават определянето на ГЛП и на ГПР по процесния договор в такъв висок размер, довел до нееквивалентност на насрещните престации при установената стойност на заема и недоказаността на значителни разходи или риск, поет от заемодателя за срока на договора, които да оправдават договарянето на такива високи проценти.

Съгласно чл. 26, ал. 4 от ЗЗД нищожността на отделни части не влече нищожност на договора, когато те са заместени по право от повелителните правила на закона или когато може да се предположи, че сделката би била сключена и без недействителните ѝ части.

Както вече по-горе беше посочено, потребителят, респ. солидарно отговорното с него лице (съдлъжник) е по-слабата в икономически аспект страна в това заемно правоотношение, размерът на лихвата по договора е определен едностранно от финансовата институция, а и с оглед последвалата законодателна промяна, чрез въвеждането вече на петкратния размер на законната лихва като ограничение за действителността на съответните клаузи на договора, се налага изводът, че в случая липсва еквивалентност на насрещните престации, още повече, че въпросният кредит е бил обезпечен и със солидарната отговорност на още едно физическо лице, също задължило се към търговеца. Не могат да бъде споделени съображенията в исковата молба за цената на финансовия ресурс, поетия риск при отпускане на бърз кредит, пазара на тези кредити, лихвените проценти на други небанкови финансови институции и т.н., защото подобни доводи не намират законодателна опора и те не могат да преодолеят предвиденото основание за нищожност – противоречие с добрите нрави.

По отношение на договорите за потребителски кредит е предвидена императивна законова норма – чл. 23 от ЗПК, предвиждаща, че при доказана недействителност следва да се дължи чистата стойност на кредита. Това означава, че при нищожност на възнаградителната лихва поради противоречието ѝ с добрите нрави, съдът не може да попълва договора, позовавайки се на нормата на чл. 26 ал. 4 от ЗЗД, каквото правомощие той има при търговските сделки, но не и при потребителските кредити. Доколкото нищожните уговорки не произвеждат никакво действие, следва да се приеме, че възнаградителна лихва не е уговорена между страните по договора и

такова задължение не е възникнало за ответника.

Тъй като в случая се касае за приложение на императивни материалноправни норми, установен в обществен интерес, за които съдът следи служебно по аргумент от т. 1 на Тълкувателно решение № 1 от 09.12.2013 г., постановено по тълк. д. № 1/2013 г. на ОСГТК на ВКС, нищожността на уговорките може да бъде установена и приложена служебно от съда без от страните да е наведен такъв довод.

С оглед установената по делото нищожност на сключеното между страните споразумение за заплащане на възнаграждение, това възнаграждение е недължимо, поради което в предявеният иск следва да бъде отхвърлен.

Предвид изхода от спора в полза на ищеца не се следват съдебно-деловодни разноски.

С оглед изложените съображения, Добричкия районен съд

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от „П. К.” ЕООД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. С., бул. „****, вх. *, представлявано от управителите С. Н. Н. и Я. К. Ч., срещу Г. ИВ. В. ЕГН: *****, гр.Д. ж.к. „*** иск за заплащане на сумата от 108,14 лв. /сто и осем лева и четиринадесет стотинки/, представляваща договорно възнаграждение по Договор за потребителски кредит 40001624266 от 14.10.2020 г., дължимо за периода от 10.12.2020 г. до 10.09.2021 г.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с въззивна жалба пред Добричкия окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Добрич: _____